

PRESSDOK – az Országgyűlési Könyvtár sajtófigyelő floppylapja

Szerkesztőségi interjú

Ki ne érdeklődnék manapság különféle összefüggésekben a hazai politikai és jogi szakirodalom iránt? Ennek az érdeklődésnek kielégítését segíti elő az alább ismertetett számítógépes sajtófigyelő orgánus, amelynek még a neve is újszerű: floppylap.

Bevezetesként

Ha azt hallja egy szakmabeli: jogi és politikai szakkönyvtár, akkor mindenképp az Országgyűlési Könyvtár jut az eszébe, mivel a – mostanában létezésében is sokszor megkérdőjelezett – hazai könyvtári rendszerben ez a könyvtár kapta a feladatot, hogy a jogtudomány, a legújabb kori történelem és politika szakirodalmát gyűjtse, az említett tudományterületek országos szakkönyvtára legyen. Ennek az Országgyűlési Könyvtár sokoldalúan igyekszik megfelelni, egyebek között azzal, hogy információszolgáltatásait folyamatosan fejleszti, amihez az új technika kínálta lehetőségeket is felhasználja.

A külföldi jogtudományi és politikai szakirodalom, a nemzetközi szervezetek és a külföldi parlamenti dokumentumok figyelése, az ezen alapuló szelektív információfejlesztés több mint tíz éve számítógépes segítséggel folyik. Az Országgyűlési Könyvtár e célra az elsők között alkalmazott gépi technikát. A szolgáltatás lendülete attól sem tört meg, hogy egy idő után a lyukszalagíró automatáról FLOPPY-MAT-ra, majd IBM-kompatibilis számítógépekre került át az adatbázis-építő és -terjesztő munka.

A szelektív információterjesztés kapcsán kialakult, ma már 60 ezer tételes adatbázisban természetesen a retrospektív keresés is lehetséges. 1989-től az egy évtizedig cédula formában terjesztett leírások új adathordozón is hozzáférhetővé váltak: a MicroISIS-szel épített szakirodalmi adatbázisból a gyarapodást a könyvtár floppy is szolgáltatni tudja.

Nem beszéltünk még a hazai szakirodalom feltárásáról. Az új technikának e téren is a lassúság ellen kell hatnia. Ha valamikor fontos volt a tájékoztatás frissessége, akkor ma igazán az, a politika és a jog területén pedig különösképpen. Ezt a szükségletet felismerve hozta létre az Országgyűlési Könyvtár új információszolgáltatását, a PRESSDOK-ot. Erről beszélgettünk **Haraszi Pálnéval**, az Országgyűlési Könyvtár munkatársával.

Mi a PRESSDOK célja?

A PRESSDOK sajtófigyelő szolgáltatás célja, hogy politikai és jogi tárgykörben megbízható forráshivatkozást biztosítson. A havonta megjelenő floppy

pyújság IBM-kompatibilis személyi számítógéppel rendelkezők számára közvetlenül is felhasználható, minthogy önálló keresőszoftverrel láttuk el.

A forráshivatkozások alapján kiválasztott eredeti dokumentumokat az Országgyűlési Könyvtár kérésre-megrendelésre másolatban szolgáltatja.

Melyek az adatforrásai?

A sajtófigyelő újság tárgykörét az Országgyűlési Könyvtár gyűjtőköre határozza meg. A kiinduló forrásanyagban a napilaptól kezdve az évkönyvig sokféle periodikum szerepel az 1989. év eleji sajtóválasztékából. A kiadói élet azonban élénk, s azóta már számos új periodikum látott napvilágot. Arra törekszünk, hogy a PRESSDOK tárgykörébe vágó új lapokat is feldolgozzuk, így pl. a "Tér-Kép", a "Hang-Súly", a "168 óra" máris ott van a feldolgozott címek között. A feltárt dokumentumok köre tovább bővíthet, illetve változhat.

Floppyújságunk szerkesztett termék, mivel a mágneses adathordozónak is vannak mennyiségi korlátai. A havonta átlagosan 2000 tételes határ arra kényszerít bennünket, hogy egyes, érdektelenebbnek mutató lapoktól megváljunk. Ez a nyílt beismerés ne riasson el senkit, hiszen a PRESSDOK nem kíván nemzeti repertóriumává válni. Egyébként a változtatások a főprofilú politikai és jogi folyóiratokat nem érintik. 1990-től kiegészítő lemezzel is a piacra lépünk, amelynek elsődleges dokumentumbázisa a pártajó lesz.

Milyen a tételszerkezete?

A PRESSDOK tételfelépítése egyszerű és könnyen áttekinthető. Adatcsoportjai sorrendben így követik egymást:

1. adatcsoport

- ▶ a forrás megnevezése (esetleg rövidítve)
- ▶ évszám, dátum (napilapnál) vagy füzetszám
- ▶ kezdő oldalszám

2. adatcsoport

- ▶ szerző(k)

3. adatcsoport

- ▶ cím

4. adatcsoport

- ▶ tárgyszólánc (kevésbé informatív cím esetén a természetes nyelv szavaiból képezve)

5. adatcsoport

- ▶ témakódok (általános fogalmi keresésre alkalmas alfanumerikus jelzetek).

Kellenek-e speciális ismeretek a PRESSDOK használatához?

A PRESSDOK floppyújság olvasásához elegendő az információkereső *logikai* készség és a számítógép-kezelési alapismeret. A felhasználónak több választási lehetősége is van: céljai és feladatai ismeretében eldöntheti, hogy a PRESSDOK-ot IBM-kompatibilis számítógépén

- ▶ lapszámokénti újságként,
- ▶ folyamatosan gyarapodó, szekvenciálisan kereshető adatbázisként,
- ▶ vagy folyamatosan gyarapodó, invertált szótárral rendelkező adatbázisként kívánja-e használni.

Az első esetben a PRESSDOK-ot esetenként használják, floppy meghajtóval kezelik, és a keresés közben cserélik lemezeit.

A második esetben a használat rendszeres, ezért érdemes a havonta érkező floppykat keménylemezre másolni. A keresés kényelmesebb és gyorsabb, mint az elsőben, az adatbázis viszont állandó helyet foglal le.

A harmadik esetben a használat ugyancsak rendszeres, kumulált adatállomány kell hozzá. A szolgáltatás a MicroISIS vagy a Textar szoftver alkalmazók számára kifejlesztett változatban is hozzáférhető. Itt is számolni kell az adatbázis helyigényével.

Hogyan használjuk a floppyújságot?

A kiválasztott lemez meghajtó egységen az üzenőjel (prompt) megjelenésekor a "PRESSDOK" bejelentkezési paranccsal indítsuk el a keresést. Megjelenik a segítő képernyő, ahol rövid eligazítás olvasható a keresés módjáról. Ez a képernyő az "F1" funkcióbillentyűvel bármikor előhívható. Ezután bármely billentyű leütésével megjeleníthető a kereső képernyő. A kívánt időszak (év és hónap) kiválasztása után újabb döntéshez érkezünk: képernyőn vagy nyomtatón akarjuk-e majd megjeleníteni a találato-

kat? A keresőkérdés helyességéről érdemes meggyőződnünk, ezért induláskor helyesebb a képernyős kiírást választani.

A sokoldalú keresőprogram (Rónai Iván munkája) lehetővé teszi, hogy

- ▶ a parancsnyelv elsajátítása nélkül is párbeszédés üzemmódban dolgozhassunk, kényelmes képernyőkezelési technikával,
- ▶ bármely adatcsoport bármely elemét megtalálhassuk,
- ▶ a keresést forrás- vagy szerző-mezőre korlátozhassuk,
- ▶ a kérdéseket természetes nyelven és/vagy témakódokkal fogalmazzuk meg,
- ▶ a kérdésszerkesztéshez logikai operátorokat használhassuk,
- ▶ a keresésnél maszkolást, jobbos-balos csonkolást alkalmazunk,
- ▶ a szövegszerkesztő módban használhassuk az egyes funkcióbillentyűket.

Hogyan szerkesszük meg a keresőkérdést?

Fontos szabály, hogy mindig nagybetűket használjunk! Az egyes kérdéscsoportokon belül "Enter/Return" billentyűvel, a kérdéscsoportok között a "PgUp/PgDn" billentyűkkel és fel-le nyilakkal közlekedhetünk.

Mi a teendő, ha kész a kérdésünk?

Az "F2" funkcióbillentyűvel a keresőszakasz valódi elindításához jutunk. Itt újabb üzenetet kapunk: indítható-e a keresés? Igen/Nem? Ha a kérdésünket nem szándékozunk átszerkeszteni, I(igen) a válasz, ha viszont javítani akarunk rajta, itt módunk van erre, a válasz: N(em).

A találatok – ha vannak – rendre megjelennek a képernyőn. A képernyőoldalak lapozhatók. Ha a lapozgatás során úgy találjuk, hogy kérdésünk hibás, vagy esetleg bőre/szűkre szabott volt, az Esc(ape) billentyűvel visszaléphetünk a kereső képernyőhöz, és átszerkeszthetjük a kérdést.

Ha a lapozgatás végére érünk, a találatértéket összegező üzenetet kapunk. Itt lehetőségünk nyílik a találatok egyenkénti kiértékelésére. Eldönthető, hogy mely találatot érdemes kinyomtatni, vagy a későbbi szerkesztéshez fájlba íratni.

Visszatérhetünk a kereső képernyőhöz, ahol a keresés részletes értékelését láthatjuk.

Ha az összes találatot változtatás nélkül ki akarjuk nyomtatni, a képernyőn a "PRINTER" funkciót válasszuk ki, az "F2" billentyűvel újraindítva a keresést. A nyomtatás lapnyomtatóval is végezhető.

A jó keresési stratégiát, a kipróbált kérdést megőrizve, végigböngészhetjük a rendelkezésre álló lemezek tartalmát (ill. ha keménylemezre másoltunk, az "év + hó" választással is elérhetjük ugyanezt a célt).

Hogyan fejezhetjük be a keresést?

A keresést befejező paranccsal (ALT + F10) kilépnünk.

Milyen hardverigénnyel kell számolni?

A floppyújság fogadásához IBM vagy azzal kompatibilis személyi számítógép (XT/AT) szükséges. A szolgáltatás havonta önálló, a felhasználónál maradó floppy jelenik meg. Ha a felhasználó a keménylemezre másolás technikáját választotta, akkor

- ▶ PRESSDOK szoftverhasználattal évente + 3,5 Mbájt,
- ▶ MicroISIS vagy Textar szoftver használatkor évente kb. + 10 Mbájt kapacitás lekötésével számoljon.

Milyen szoftvert használ a PRESSDOK?

A keresőszoftver C-nyelven íródott, soros (szekvenciális) információ-visszakeresést tesz lehetővé az adatbázisban.

Milyen a karakterkészlet?

Közismert, hogy a hazai piacon forgalmazott számítógépek magyar nemzeti karakterkezelése milyen "sokszínű" képet mutat. Erre felkészülve, az

Országgyűlési Könyvtár a PRESSDOK-ot 4 karakterkészlettel kínálja:

- ▶ normál XT-AT gépen (hosszú Ó, Ö, Ú és Ü nincs benne),
- ▶ CWI vagy IIF szabványos kódokra,
- ▶ IBM Latin-2 kódokra,
- ▶ VT-16 magyar kódokra.

Vannak-e már használói visszajelzések a szolgáltatásnál?

A szolgáltatás bevezetése óta szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy az Országgyűlési Könyvtár elgondolása helyes volt, piacképes terméket hozott létre. Felhasználói véleményekből tudjuk, hogy a PRESSDOK előfizetésével nemcsak megbízható és gyors referenszeszközt adunk, hanem a helyi feltáró kapacitásokat is ésszerűbben lehet kiaknázni.

A PRESSDOK használatát továbbra is javasoljuk a könyvtáraknak, információs intézményeknek, művelődési központoknak, oktatási intézményeknek, kiadóknak és szerkesztőségeknek, sajtóarchívumoknak, pénzügyintézeteknek, tanácsoknak, pártoknak, egyesületeknek.

Beérkezett: 1989. október 12-én.

Német nyelvű informatikai szeminárium az OMIKK-ban

Magyarország gazdasági, tudományos és kulturális kapcsolatai gyors ütemben fejlődnek a német nyelvterület országaival. Nyugatnémet, osztrák és svájci részvétellel egyes vállalatok alakulnak. Új, fejlett technológiák honosodnak meg. Felértékelődik a német nyelvű tudományos-műszaki szakirodalmi információ. Bővül a német nyelven elérhető információk köre és választéka. Az információs szakemberek, a különböző szintű vezetők, a K+F szakemberek és a vállalkozók közös érdeke, hogy lépést tartsanak a változó és növekvő nyelvi és szakmai követelményekkel. Ehhez kíván segítséget nyújtani az OMIKK: 1990 tavaszán német nyelvű szemináriumot indít

Tudományos-műszaki információ német nyelvterületről

címmel.

Tematika: • német nyelvű irodalom tudományos és műszaki könyvtárakban • online és CD-ROM-on elérhető német nyelvű adatbázisok • a Goethe Institut információs szolgáltatásai • az Osztrák Kulturális Intézet szolgáltatásai • az NDK Centrum • Das Lektorat der deutschen Sprache • német nyelvű műholdas tv-programok: SAT-1, RTL plus • az informatika és a számítástechnika szaknyelvi problémái • német

nyelvű fordítástechnika • regionális, nemzeti és nemzetközi információs rendszerek a német nyelvterületen • beszámolók szakkiallításokról, vásárokról: CeBIT, Compas, Didacta • információmenedzsment • vegyes vállalatok információs igényei • beszédkészítés, előadói és tárgyalási készség fejlesztése • interaktív video.

A szemináriumon max. 20 fő részvételére van lehetőség. A jelentkezéseket beérkezésük sorrendjében tudjuk figyelembe venni.

Időtartam: 8 hét, hetente két alkalommal 4–4 óras foglalkozásokkal.

Részvételi díj: 5000 Ft. A résztvevők látogatási bizonyítványt kapnak.

Az előadók felsőfokú német nyelvismerettel és sokéves szakmai tapasztalattal rendelkeznek. Német anyanyelvű előadók is közreműködnek. A jelentkezőknek célszerű legalább középfokon ismerniük a német nyelvet.

Jelentkezési határidő: 1990. március 20. Jelentkezési lapok az OMIKK portáján, az oktatási és módszertani osztályon kaphatók (1088 Budapest, Múzeum u. 17.), levélben kérhetők.

Telefon: 138-2935, 138-2300/111

Nagy Gábor